

A3. MARC CONCEPTUAL DE L'ÚS PÚBLIC

A3. MARC CONCEPTUAL DE L'ÚS PÚBLIC	1
1 MARC CONCEPTUAL DE L'ÚS PÚBLIC	5
1.1 L'ÚS PÚBLIC ALS ESPAIS NATURALS PROTEGITS.....	5
1.2 MARC CONCEPTUAL I PLANIFICACIÓ DE L'ÚS PÚBLIC ALS PARCS.....	6

1 MARC CONCEPTUAL DE L'ÚS PÚBLIC

Les paraules “ús públic” porten implícit que es realitzi un ús per al bé del públic, de la comunitat dels habitants, i aquest és el cas dels espais naturals, però actualment aquesta expressió ha derivat cap a un sentit de “l'ús del públic”, ús amb finalitat turística i recreativa dels espais naturals que en fa el públic. Així doncs es prendrà aquesta última definició, consensuada en el marc de l'estat espanyol en el llibre “*Conceptos de uso público en los espacios naturales protegidos*” (Europarc al 2005), com a referència en el present Pla.

Ús públic

Conjunt de programes, serveis, activitats i equipaments que, independentment de qui els gestioni, han de ser proveïts per l'Administració de l'espai natural protegit amb la finalitat d'apropar els visitants als valors naturals i culturals d'aquest, d'una forma ordenada, segura i que garanteixi la conservació, la comprensió i l'estima de tals valors a través de la informació, l'educació i la interpretació del patrimoni.

1.1 L'ÚS PÚBLIC ALS ESPAIS NATURALS PROTEGITS

La demanda per part de la població dels espais naturals amb finalitats lúdiques, educatives i turístiques, ha evolucionat com un dels aspectes més dinàmics dels canvis produïts en els espais protegits en els últims anys.

El contacte amb la natura porta a beneficis per a la persona (tranquil·litat, enriquiment personal,...) i també per les zones que són receptores (increment dels ingressos per serveis al turisme). Però un increment excessiu en la demanda pot arribar a ser un factor de risc per a la preservació i tenir conseqüències negatives (erosió del sòl, estrès per a la fauna, trepig de la vegetació,...) i pot arribar a ser incompatible amb la conservació dels espais (objectiu principal dels espais naturals protegits).

Això ha portat a que les administracions gestores de l'espai hagin fet inversions en equipaments d'acollida i en actuacions per a l'ordenació de l'ús públic en els espais. En aquesta situació, els espais naturals protegits, i en especial la Xarxa de Parcs de la Diputació de Barcelona, han aportat el marc per a que les persones poguessin accedir-hi i gaudir del contacte amb els espais oberts i la natura alhora que se'ls hi proporcionava la infraestructura necessària per a fer-ho (punts d'informació, equipaments d'educació ambiental, itineraris senyalitzats,...). En molts casos, però, no s'ha previst el problema amb prou antelació i els espais naturals protegits han estat objecte dels impactes produïts pels visitants.

Per tal de trobar solucions a aquests problemes una estratègia clara és afrontar la situació regulant l'accés als espais naturals protegits existents, i gestionar els fluxos de visitants per evitar que superin la capacitat de càrrega dels llocs més fràgils. Però això, que és indispensable, no és suficient, sinó que cal oferir alternatives (*Carta Europea de Turisme Sostenible*).

Per altra banda el sector primari de l'economia de les zones rurals ha patit un procés de recessió i el món rural ha buscat alternatives en la diversificació de les seves activitats aprofitant el flux de visitats. Això ha desembocat en un sector de turisme rural emergent dins l'economia i a una terciarització de les zones rurals amb l'aparició de restaurants, allotjaments i serveis associats al turisme. Cal ressaltar la importància del paper dels mitjans de comunicació i les noves tecnologies en divulgar l'existència d'aquests espais, els seus valors naturals i humans i els serveis que ofereix.

Finalment cal destacar que al llarg dels últims anys s'ha donat un nou moviment a escala internacional per al foment del turisme responsable, turisme sostenible o ecoturisme. El consell d'Europa, en el seu document *Turisme i sostenibilitat (1997)* fa certes recomanacions per aconseguir que el turisme sigui sostenible:

- Acceptar o renunciar a un cert grau de confort
- Estar disposat a utilitzar els transports públics
- Saber aturar-se i anar a poc a poc
- Interessar-se per les tradicions, els costums i els modes de vida locals i respectar-los
- Protegir activament el medi ambient
- Prendre consciència dels problemes
- Reduir la freqüència dels viatges
- Mostrar preferència pels productes locals

Aquest criteris, modificats adientment, poden ser aplicables a l'entorn de Catalunya, als seus espais protegits i en concret als Parcs del Garraf, Olèrdola i Foix.

1.2 MARC CONCEPTUAL I PLANIFICACIÓ DE L'ÚS PÚBLIC ALS PARCS

Els Parcs del Garraf, Olèrdola i Foix formen part d'una Xarxa d'Espais Naturals ubicats a l'espai costaner conformats per la Serralada prelitoral, la depressió del Penedès i la Serralada litoral catalana.

Concretament se situen a la part sud-oest de la Xarxa d'Espais Naturals de la Diputació de Barcelona i es caracteritzen per ser espais amb elevats valors naturals, culturals i paisatgístics. La seva situació costanera, sobretot del Parc del Garraf el fan ser un gran atractiu no només per la seva posició privilegiada sinó també pel paisatge exòtic que presenta, ric en formes càrstiques i amb una vegetació pròpia.

El Parc d'Olèrdola situat entre els Parcs del Garraf i el Foix presenta un paisatge similar al del Parc del Garraf, amb un seguit de conreus, bosquines i màquies, una talaia natural coronada per un conjunt monumental que queda tancat per una muralla, obra successiva d'ibers, romans i medievals.

Per últim, el Parc del Foix, l'interès del qual rau en la gran varietat d'ambients ecològics que es generen en l'entorn del pantà, una de les poques zones humides del Penedès. Destaca també per la riquesa patrimonial arquitectònica i històrica, vertebrada al voltant del Castell de Penyafort i el de Castellet, recentment restaurat.

Tenint en compte que la situació d'aquests tres Parcs és força propera a l'entitat metropolitana de Barcelona, els fa esdevenir un atractiu turístic per tots aquells habitants que realitzen un procés de busca d'espais de lleure cada cap de setmana. Aquests espais naturals de la Xarxa de Parcs de la Diputació de Barcelona són un dels principals objectes d'aquest públic complint una funció social, com a espais per al temps lliure, l'educació i la formació.

Així doncs, per intentar que els visitants no sobrepassin la capacitat de càrrega de l'espai, o bé que aquests tinguin els espais necessaris habilitats per a rebre'ls, cal que es doni un procés de planificació de l'ús públic, les principals zones d'accés i els equipaments d'acollida.

L'aprovació d'un programa o pla d'ús públic per part dels Parcs i de les seves administracions polítiques responsables, reflexa el suport i la voluntat de planificar i ordenar aquests espais, que en els darrers anys s'ha convertit en un desafiament i en una de les principals funcions pels gestors d'aquests espais.

El repte per regular l'ús social dels espais naturals es basa en la identificació i selecció dels espais a protegir i es recolza, principalment, en criteris ecològics, entre els quals destaquen els criteris de diversitat, raresa o singularitat, integritat, representativitat, fragilitat o vulnerabilitat, connectivitat i dimensions. En qualsevol cas, la connectivitat ecològica és un element cabdal per donar sostenibilitat al sistema. Però també cal donar resposta a les activitats que els visitants demanen.

En els darrers anys les principals directrius que han regit les decisions sobre la gestió dels parcs de la Diputació de Barcelona i el seu ús públic han estat les següents:

- Consolidar un territori de gran valor ecològic, ambiental i paisatgístic, preservant-lo dels processos d'artificialització.
- Establir un programa socioeconòmic que contribueix a garantir els nivells de qualitat de vida dels ciutadans del sistema geogràfic integrat per l'espai objecte de protecció i el seu entorn immediat.
- Atendre les demandes socials i culturals dels ciutadans del país.
- Homogeneïtzar el planejament des d'una perspectiva supramunicipal del territori.